

موضوع:

فلسفه غرب: ۹ (فلسفه و عرفان: ۱۱۰)

گروه مخاطب:

تخصصی (طلّاب و دانشجویان)

شماره کتاب: ۱۱۷۷

مسلسل انتشار: ۲۴۷۷

رحیمیان، سعید، ۱۳۴۴ -

مجموعه مقالات پیرامون فلسفه غرب / سعید رحیمیان - قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم)، ۱۳۸۴.

۲۰۸ ص. - (بوستان کتاب قم: ۱۱۷۷) (فلسفه غرب: ۹، فلسفه و عرفان: ۱۱۰)

ISBN 964 - 371 - 808 - 5 - ۱۹۵۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Dr. Sa'īd Raḥīmīyān. Majmū'eye Maqālāt Pīrāmūne Falsafeye

ص. ع. به انگلیسی:

gharb [A collection of articles about western philosophy]

کتابنامه: ص. [۲۰۷ - ۲۰۸] همچنین به صورت زیرنویس.

نمایه.

۱. فلسفه - مقاله‌ها و خطابه‌ها. ۲. نوافلاطونی‌گرایی - مقاله‌ها و خطابه‌ها. ۳. فلسفه قدیم - مقاله‌ها و

خطابه‌ها. ۴. فلسفه جدید - مقاله‌ها و خطابه‌ها. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیّه قم. مؤسسه بوستان

کتاب قم. ب. عنوان.

۱۰۰

۳ و ۲۲ / ۹۹ B

[B ۲۹ / ۳ م ۳]

مجموعه مقالات

پیرامون فلسفه غرب

دکتر سعید رحیمیان

بوته گریب

۱۳۸۴

بوستان کتب

مجموعه مقالات

پیرامون فلسفه غرب

• نویسنده: دکتر سعید رحیمیان

• ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی • نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۴

• شمارگان: ۱۵۰۰ • بها: ۱۹۵۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

✓ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائییه)، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷۷۴۲۱۵۵-۷، نمابر: ۷۷۲۲۱۵۲

✓ فروشگاه مرکزی: قم، چهار راه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

تلفن پخش: ۷۷۴۴۲۲۶

✓ فروشگاه شماره ۲: تهران، خ فلسطین جنوبی، کوچه دوم (پشن)، تلفن: ۶۴۶۰۷۳۵

✓ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهار راه خسروی، مجتمع پاس، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲

✓ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، گلستان کتاب، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰

پست الکترونیک: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی با آن در وب سایت:
<http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

○ ویراستار: علی اکبر علیزاده ○ کنترل ویرایش: سید رضا کلوری ○ استخراج فهرست: فرج الله جهان دوست ○ اصلاحات

حروف نگاری: داود آوریده ○ صفحه آرایی: احمد آخلی و احمد مؤتمنی ○ نمونه خوانی: ابراهیم غلامین، روح الله ماندگار،

سید علی قائمی، جلیل حبیبی و محمد جواد مصطفوی ○ نظارت و کنترل: عبدالهادی اشرفی ○ طراح جلد: باسم الزسام

○ مسئول تولید: حسین محمدی ○ کنترل فنی صفحه آرایی و پی گیر چاپ: سید رضا محمدی

ناشر

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: خدا در اندیشه فلسفی فیلون	۱۱
مقدمه مترجم	۱۱
مفهوم خدا در اندیشه و فلسفه فیلون	۱۲
برخی علایم اختصاری کتاب‌ها و مراجع متن	۲۶
فصل دوم: نظام فلسفی فلوپین	۲۷
۱. احد (The one)	۲۸
۲. اصل عقلانی (The intellectual-principle)	۳۰
۳. نفس کلی (The All-Soul)	۳۲
سه گانه الهی به عنوان امر واحد	۳۳
خدایان و فرشتگان	۳۵
فصل سوم: فوق وجود از دیدگاه افلاطون و فلوپین	۳۷
مقدمه	۳۷
مفهوم «فوق وجود» از دیدگاه افلاطون	۳۷
مفهوم «فوق وجود» از دیدگاه فلوپین	۳۸
بررسی نظریاتی درباره مراد فلوپین از فوق وجود	۳۳
بحثی در اصالت وحدت فلوپین	۳۹

۵۳	فصل چهارم: واحد و عقل در نظام فلسفی فلوپین
۷۵	فصل پنجم: ما بعد الطبیعه فروریوس
۷۵	مقدمه مترجم
۷۸	ما بعد الطبیعه فروریوس
۸۱	وحدت‌گرایی فروریوس
۹۳	فصل ششم: پروکلس و نظام فلسفی او
۹۳	مقدمه مترجم
۹۹	۱. نوشته‌های فلسفی
۹۹	الف) تألیفات مستقل
۱۰۰	ب) شروح
۱۰۰	۱) شروح در دسترس
۱۰۰	۲) شروح مفقود
۱۰۰	۲. نوشته‌های مذهبی
۱۰۱	نوشتارهای منسوب به پروکلس
۱۰۱	پروکلس و نظام فلسفی او
۱۰۴	برخی مبانی اساسی
۱۰۴	اشتیاق کثرت از وحدت
۱۰۶	ارتباط علت و معلول
۱۰۷	خلقت دوری
۱۱۱	اشتراک (بهره‌مندی)
۱۱۲	قوه و فعل
۱۱۴	اقانیم
۱۱۴	احد و ساحت احدی
۱۱۷	عقل
۱۲۰	نفس

فصل هفتم: مابعدالطبیعه یا مبلیخوس.....	۱۲۳
فصل هشتم: خدا، خلقت و طبیعت در فلسفه اگوستین.....	۱۳۱
فصل نهم: مکتب و روش علمی دکارت.....	۱۴۷
پیش‌گفتار.....	۱۴۷
مقدمه.....	۱۴۷
شمه‌ای از وضع فلسفه و علم قبل از دکارت.....	۱۴۷
عوامل مؤثر در پیدایش مکتب دکارت.....	۱۴۸
۱. سیر حیات فکری و علمی دکارت.....	۱۴۹
۲. ارجاع و تحویل روش‌های شناخت.....	۱۵۳
خلاصه:.....	۱۵۴
خصوصیات منطق و روش علمی دکارت.....	۱۵۵
تلاش برای اعمال روش ریاضی در علوم مختلف.....	۱۵۷
الف) در ریاضیات.....	۱۵۷
ب) در طبیعیات (اعم از فلسفه طبیعی، فیزیک، مکانیک، نجوم و مکانیک سماوی).....	۱۵۸
۱. ماهیت و وجود «ماده».....	۱۵۹
تفاوت جسم دکارتی با جسم ارسطویی و جسم دانشمندان پس از دکارت.....	۱۶۱
ابهام امتداد در نزد دکارت.....	۱۶۱
۲. حرکت و فاعل حرکت.....	۱۶۲
۳. ماشینی بودن عالم.....	۱۶۶
خاتمه: علم مکانیک رابط میان فلسفه اولی و طبیعیات.....	۱۶۷
ج) در فلسفه اولی.....	۱۶۷
۱. رابطه خدا با عالم (نقش خدا در عالم).....	۱۶۸
۲. ثنویت نفس و بدن.....	۱۷۰
۴. سرانجام مکتب دکارت.....	۱۷۱
۵. جمع‌بندی [تأثیرها، عبرت‌ها و آموزه‌هایی از تجربه دکارت].....	۱۷۱

فصل دهم: نقدی بر دیدگاه فلسفه تحلیل زبانی «رایل» در باب نفس.....	۱۷۵
مقدمه.....	۱۷۵
بررسی انتقادات رایل.....	۱۷۶
انتقادات عرفی.....	۱۷۷
پرهیز دادن از اشتباهات مقولی.....	۱۷۷
تسلسل فهم و اراده.....	۱۷۹
علم و نفس.....	۱۸۱
علل سوء تفاهم.....	۱۸۲
رابطه بدن و حالات نفسانی.....	۱۸۵
پس گفتار: مسئله تسلسل ارادات.....	۱۸۷
فهرست‌ها.....	۱۸۹
اعلام.....	۱۹۱
نمایه موضوعی.....	۱۹۴
کتاب‌ها.....	۲۰۴
کتاب‌نامه.....	۲۰۷
مقالات تألیفی، مقدمات و تعلیقات.....	۲۰۷
الف) منابع فارسی و عربی.....	۲۰۷
ب) منابع لاتین.....	۲۰۸

کلیدواژه‌های اصلی:

اقانیم ثلاثه، خدا، صدور کثرت از وحدت، عقل مجرد، فلسفه افلاطون، فلسفه آگوستین؛
فلسفه تحلیل زبانی، فلسفه پروکلس، فلسفه غرب، فلسفه فرفوربوس، فلسفه فلوپین،
فلسفه فیلون، فلسفه یامبلیخوس، مکتب دکارت، نفس.

مقدمه

آن چه پیش روست مجموعه مقالاتی - اعم از تألیف و ترجمه - است که درباره فلسفه غرب و به خصوص فلسفه نوافلاطونی، یعنی فلسفه فلوطین و شاگردان او (فلسفه حاصل ترکیب جنبه های اشراقی حکمت افلاطونی و جنبه های استدلالی حکمت مشائی ارسطو) نگارش یافته است و برخی از آن ها قبلاً در نشریاتی مانند نامه فلسفه - خردنامه صدر او کیهان اندیشه منتشر شده و هم اینک با بازنگری، ویراستاری و افزوده هایی به پیشگاه اهل خرد تقدیم می گردد.

تأثیر پراهمیت فلسفه نوافلاطونی بر فلسفه اسلامی و نیز فلسفه مسیحی و حضور مؤلف ها و عناصر مفهومی آن نظیر فیض - اقنوم های سه گانه، یعنی احد، عقل و نفس - مسئله شر - نحوه صدور کثرت و ارتباط عوالم با یک دیگر و ربط عوالم صغیر با عالم کبیر و مانند آن بر محققان پوشیده نیست و نگارنده در مقدمه هایی که بر برخی مقالات کتاب حاضر نگاشته تاحدی در این باب سخن گفته است.

البته آن چنان که نگارنده در اثر دیگر خود فیض و فاعلیت وجودی از فلوطین تا صدرالمتألهین تشریح نموده است این تأثیر به هیچ وجه جنبه تقلید صرف و اقتباس محض نداشته است، بلکه مفاهیم مذکور در نظام های فلسفی گوناگون صیقل خورده گاه دچار دگرگونی و حتی تحوّل جوهری و اساسی می گردند و با اجتهادهای انجام گرفته به ویژه در نظام فلسفی اسلام مفاهیم فوق الذکر حاوی جایگاه و بار معنایی خاصی شده اند.

به هر حال، در این میان، سهم فلوپتین و نه گانه‌های او که در عالم مسیحیت از طریق تأثیر بر اگوستین و برخی متألهان مسیحی رخ داده و در اسلام از طریق گزیدهٔ فرفورئوس از رساله‌های او که تحت عنوان اثولوجیا (منسوب به ارسطو) ترجمه و نشر شده، بیش از دیگران است هرچند سهم آثار شاگردانش از جمله فرفورئوس یا کتاب مبادی الهیات و الخیر المحض ابرقلس (پروکلس) و برخی آثار ایامبلیخوس را نیز در تشریح صفات عوالم سه گانه و طرح عوالم واسطهٔ میانجی نمی‌توان نادیده گرفت. چنان‌که فیلون یهودی نیز به عنوان یکی از فلاسفه و متکلمان تأثیرگذار بر فلوپتین مطرح است.

دو مقالهٔ آخر کتاب به تشریح نظام معرفت شناختی دکارت و مؤلفه‌های آن و سپس نقدی بر نقد یکی از فلاسفهٔ تحلیلی عصر (گیلبرت رایل) بر براهین دکارت در باب نفس که البته منحصر به فلسفهٔ دکارت نبوده بلکه بر مفهوم نفس و شیوهٔ اثبات تجرّد آن در فلسفه‌های سنتی وارد شده می‌پردازد.

در پایان ضمن تشکر از جناب حجة الاسلام والمسلمین شمس مسئول محترم مؤسسهٔ بوستان کتاب قم و ویراستاران و دیگر دست‌اندرکاران تهیهٔ این کتاب، این اثر ناچیز را به اساتیدم آقایان دکتر اعوانی، دکتر جهانگیری و دکتر احمدی تقدیم می‌دارم.

سعید رحیمیان

عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز